

Nya festkulturer och skadeverkningar av drogerna

Publicerad 20.12.2005.

Perioden från slutet av 1980-talet till våra dagar har haft stor betydelse för de nya drogkulturer som växt fram. Man talar om den andra drogvågen. Kännetecknande för är att det blivit vanligare att pröva droger, framför allt cannabis, och att nya ämnen som ecstasy har kommit med i bilden. Det handlar om ett generationsfenomen där framför allt unga och unga vuxna som är födda på 1970- och 1980-talen intar en central roll både då det gäller att pröva och använda droger. Samtidigt har även det intravenösa bruket av amfetamin och heroin ökat.

Det mest framträdande draget i den andra drogvågen har varit att drogbruket blivit en del av de unga vuxnas sätt att festa och använda sin fritid. Man anser att fenomenet utgick från ravekulturen som är en undergroundkultur. Mot slutet av 1980-talet spreds den som en global företeelse från Storbritannien till nästan alla västländer. På 1990-talet breddades den här typen av festkultur, blev mer mångfasetterad och ett bestående inslag i de stora städernas nattliv. Hur spridd den nya festkulturen är illustreras av det faktum att den till exempel i Storbritannien betraktas som historiens största ungdomskulturella fenomen.

I festsammanhang är bruket av droger vanligtvis sporadiskt och sker på fritiden. Bland användarna anses bruket inte orsaka fysiskt beroende och de hälsorisker som är förknippade med det uppfattas som ringa. Okontrollerat drogbruk och att till exempel använda opiater som heroin ogillas. Däremot uppskattas det att man deltar i arbetslivet och är framgångsrik där. Kring millennieskiftet började man tala om partydroger, på engelska "recreational drug use".

Till Finland kom den nya partykulturen och den trend i drogutvecklingen som är förknippad med den med en viss fördröjning, men också här syns den allmänneuropeiska utvecklingen. Det har blivit betydligt vanligare att pröva på droger och antalet droganvändare har ökat avsevärt sedan 1990-talet.

I Finland räknar man med att partyrelaterade drogförsök och den här typen av drogbruk bland unga vuxna vann insteg under perioden 1996–1998. Vid den tiden började man se tecken på att de nya partykulturerna fått fötäste bland unga vuxna i Finland, särskilt i städerna. Samtidigt blev det också mycket allmänare att använda den drog som är förknippad med den nya partykulturen, ecstasy.

Att vanorna förändras, fler prövar och nya preparat kommer i användning har både lyft fram preventionen på ett helt nytt sätt och de risker och skador som är förknippade med drogbruk. Att droger används i nya sammanhang lockar allt yngre ungdomar att pröva. Det har skapat behov av en helt ny typ av förebyggande drogarbete. Bland ungdomar betraktas en person som använder droger inte längre stereotyp, som en borttynande narkoman, utan uppfattas ofta som en trendig partymänniska. Därför krävs det att preventionen använder sig av nya metoder vid sidan om eller i stället för de gamla beprövade.

Att preparaten är nya och används sporadiskt innebär inte att de är riskfria eller fria från skadeverkningar. Däremot har de en annan karaktär. Det största bekymret vad gäller droganvändning i partysammanhang är inte nödvändigtvis att de är beroendeframkallande eller kan sprida allvarliga infektionssjukdomar utan att riskerna hänför sig till situationen. Innehållet kanske inte är vad det utger sig för att vara, det finns fara för överdos, mentala problem, blandbruk och en rad övriga risker.

Europeiska länder har i olika utsträckning och på olika sätt försökt förebygga partyrelaterade skador. Typiskt för åtgärderna har varit att de uttryckligen varit skraddarsydda för vissa användargrupper och inriktade på dem. Man har alltså avstått från tanken att enbart producera heltäckande information för hela befolkningen. Åtgärder som använts för att minimera riskerna och skadorna har bland annat varit att dela ut information om riskerna, testa ecstasypiller, utbilda personal på restauranger och klubbar, göra partyomgivningen tryggare, gradera öppethållningen osv. Bland annat det internationella Health Club-nätverket har varit en synlig aktör på det här området.

Också i Finland håller man på att starta samarbete mellan missbrukarvårdens aktörer, olika organisationer, myndigheter, restauranger och klubbar och avsikten är att minska riskerna med de nya drogerna i partysammanhang. Det finns ett ökat behov av den här typen av verksamhet då drog- och partykulturerna förändras i allt snabbare tempo.

Mikko Salasuo

PD, forskare Helsingfors universitet, Institutionen för samhällshistoria

link

Källa till webbadress: <https://paihdelinkki.fi/sv/databank/informationssnuttar/missbruk-i-samhallet/nya-festkulturer-och-skadeverknningar-av-drogerna>